

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1' — din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785
Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urodnik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna I. Pavliček, Kočevje

Težka preizkušnja

Časopisje poroča: Danes vse moli, molijo vladarji, molijo predsedniki, ministri in generali, molijo ljudske množice po mestih in vaseh. Narodi Evrope so se zapeli v strašno vojno, ki terja nešteto mladih življenj, ruši pridobitev zadnjih dvajsetih let in povzroča morje gorja. Zakaj? Novi povojni svetovni nazori so ljudstva podpihivali in jih pritirali na rob propada, a mnoge že v propad. Sodobna vojna je prišla kot neizbežni obračun za vse zmote in početja zadnjih desetletij. Železo se prekali v ognju, človek v trpljenju. Morda bodo ta leta strahote v narodih vzbudila misel na pravo življenje in jih zopet pripeljala do pravice, resnice in človeškega sočutja. Zamislimo se nekoliko, v čem se je človeštvo oddaljilo od prave poti. Listi pišejo, da se je javna Evropa odtrgala od Boga in resnično, kdor je gledal strahotno divjanje proti Bogu, proti veri in proti vsemu, kar spominja na versko misel ob času španske državljanske vojne, ta more šele videti, česa je zmožna v človeku žival sproščena onih ozirov in meja, ki jih človeku daje zavest odvisnosti od najvišjega Gospodarja. Rušenje cerkva, moritev duhovščine in redovnih oseb, streljanje zavednih katolikov itd., to so zunanja znamenja notranjega duhovnega propada. In kjer se širi komunizem, tam se širi tudi tako mišljenje. Pa ne samo komunistični nauk, marveč tudi drugi novi sistemi, ki hočejo zavladati človeštvu, niso nič manj sovražni božji misli, samo, da hočejo bolj zvito in pretkano doseči do cilja, to je do razkristjanjenja cele Evrope.

Ni se pa nastopalo samo proti Bogu in rušilo ta temelj, na katerem naj stoji človeštvo, isto se tudi uničuje pravo pojmovanje naroda, narodnosti in narodnih pravic. Novi nauki so zaveli po Evropi, predvsem takozvani rasizem. Rasizem je zmotni nauk, ki uči, da je kak narod ali skupina narodov po naravi več vredna, kakor drugi narodi. Tako napačno prepričanje o duševni in telesni nadvednosti kakega naroda ali rase izvira iz nauka o naravnem izboru živih bitij, ki uči, kako narava sama izbira iz raznih vrst živih bitij najboljše poedince in tako skrbi za ohranitev življenja. Kateri poedinec in katera vrsta je boljša in popolnejša pa pokaže boj, ki se bije med njimi. Kdor je telesno krepkejši, zmaga, kdor je šibkejši, podleže. Boj je merilo moči in popolnosti. V svetu vlada načelo: vojna vseh proti vsem. Ta nauk se je iz rastlinskega in živalskega sveta razširil tudi na ljudi, češ, da tudi med ljudmi vlada isti zakon, boj za obstanek in pravica močnejšega. Merilo moči in sposobnosti je boj. Kdor je močnejši, zmaguje, sme vladati, ukazovati in delati, kar hoče. Kajti oni, ki je boljši kot drugi, je po tem nauku „nadčlovek“ in kar stori, je vse dobro, ker je izven mej dobrega in slabega. Iz „nadjudi“ sestoji po tem nauku „nadnarod“, to je najboljši narod, najodličnejša rasa. Zanj ne veljajo isti zakoni, kot za druge, manj vredne.

Za vest v krščanskem smislu se ne meni. Kaj je dobro in kaj je greh v krščanskem pomenu, ji ni mar; Boga nad seboj ta rasiistični nauk ne pozna. Najboljša rasa je sama vir dobrote, lepote, pravosti, poštenja in napredka, merilo dobrega in zla, sploh nekaj božanskega, če že ne božanstvo samo. Zato pa ima le čista rasa, čista

kri pravico do obstoja. Druge rase ji morajo služiti kot sredstvo za razvoj in ohranitev njenih moči, ona pa ima pravico na oblast, da vlada in gospoduje.

„Če se kdaj kak manjši manj vreden narod vendarle drzne pomisliti na odpor, da ne bi storil vsega, kar mu gospod „nadnarod“ ukazuje, mora izbruhiti vojna, ki je merilo moči, in ta naj dokaže, kateri narod je boljši in več vreden.“ Po tem nauku so vojne ne le sploh življenjski zakon, ampak prava sreča za narode in pot do napredka. Vsi poskusi za preprečenje vojne so le neumno vmešavanje v zdrave naravne zakone in tako vmešavanje postane krivo, da narodi oslabijo in propadejo. Vojna je ukaz živalsko človeške narave, zato gorje narodom, ki bi se proti tem zakonom pustili zazibati v smrtonosne mirevne sanje.“ Tako govori nauk o rasizmu. Ko ne bi gledali divjanja, ki danes uničuje milijone in milijone človeških življenj, ne bi mogli verjeti, da se dobijo ljudje na zemlji, ki jim ta nauk dopade in ki ga prenašajo tudi v življenje. V Evropi se en narod smatra za „nadnarod“ in zato hoče podjarmiti vse druge. To je tisti plaz, ki je sprožil to strahotno razdejanje na severu in na zahodu Evrope in ki grozi potegniti v vojni vrtnec tudi zahod in vzhod in sčasoma tudi druge celine sveta. Ta nauk deli človeštvo v enega gospoda na eni strani in nešteto sužnje na drugi strani. Naši slovanski bratje na vzhodu že okušajo na svojem živem telesu, kako dosledno tak „gospod“ izvaja svojo pravico in pest nad svojimi sužnji. Da tak nauk ne more biti temelj človeški družbi, to je jasno vsakemu, ki čuti v sebi poleg telesne materije tudi duhovno silo in pamet. Toda Evropa je predolgo mirno gledala, kako so se ti nauki nemoteno širili po Evropi, mnogi vladarji in vlade so celo to podpirali na ta ali oni način, predvsem pa s tem, da so mirno gledali nastope takih prekocuhov, ki so trovali ljudsko dušo. Ljudstvo jim je verjelo, jih dvignilo na oblast, in sedaj, kot smo uvodoma rekli, se zatekajo najvišji predstavniki držav in narodov k Bogu za rešitev. Smelo trdimo, da že oni, ki so započeli sodobno krvavo klanje, uvidevajo, kako daleč so zagazili verujoč temu živalskemu nauku. Strah jih je pred krvjo, ki jo prelivajo, strah jih je pred armadami mrličev, za katere ni noben grob dovolj globok, strah jih je pred strahovitimi razvalinami, kjer je pokopana nekaj cvetoča sreča ljudstev. Strah jih je silnih množic, ki so postali brezdomci, in otrok, ki so postali sirote, strah jih je odgovora na vprašanje, kdaj in kdo bo poravnal te krivice. Zato beremo, da celo ti molijo k Bogu in pozivajo svoje množice k molitvi za rešitev. Dal Lahko je sprožiti plaz, toda zaustaviti ga je težje. Lahko je odpreti zatvornice jezu, težje jih je zapreti, lahko je sprožiti top in puško, mrliča obuditi je pa nemogoče. Zato ga ni odgovora na vprašanje, kdaj in kje se ustavi bojna vihra.

Naš slovenski narod pa noče biti „nadnarod“. Vesel je svoje velike družine, v katero ga je Bog uvrstil, v družino slovanskih narodov. Srečen je, da je dosegel svoj tisočletni cilj in v svoji narodni državi si z božjo in lastno močjo kuje svojo srečo in blagostanje. Neizmerno ljubi svojo zemljo, četudi mora prelitati dokaj znoja, da se na

njej poživi in zagotovi svoj obstanek. Poleg dveh bratov Hrvatov in Srbov hoče obdržati svojo nacionalno državo in vsem narodom, ki živijo z njim na tej zemlji, deli pravico in prijateljstvo. Priznava je, da tuje narodne manjšine nikjer na svetu ne uživajo toliko pravic kot v Jugoslaviji. Tudi mi na Kočevskem srečujemo take sanjače o nekem „nadnarodu“ in „nadjudeh“. Naj si zapomnijo ti ljudje, da je že doslej Evropa prelila potoke krvi in užila morje gorja radi takih blodenj. Zato jih mi z vso rezkostjo in odločnostjo odklanjamo, izjavljajoč, da na naši zemlji za nje ni prostora. Baš, ker naš narod ni grešil ne proti božji ideji na narodni potu, radi tega upamo, da bodo v tem vojnem požaru za večno zgoreli ti zmotni nauki in da plameni te vojne ne dosežejo našega naroda in naše države, zato tudi mi molimo!

Klun Karel

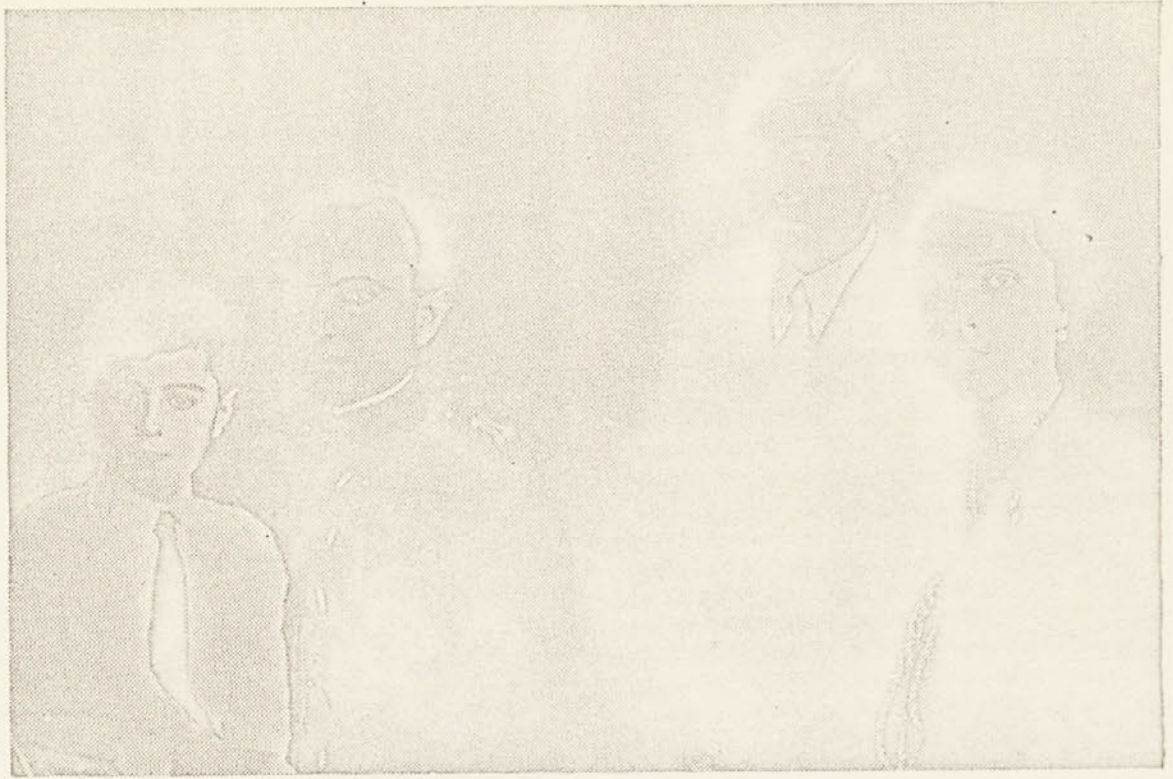
kanonik, dež. in drž. poslanec, delegat

2

Govoril je proti zakonskemu načrtu gospodarskega odseka za odvezo zemljišč od davščin v naturalijah za cerkve, župnije in njih organe, se zavzel za Bleiweisov predlog o zopetni uvedbi dovoljenja za sklepanje zakonov in stavil sam tožadevni zakonski predlog. Udeležil se je debate o volivni reformi, podal zakonski načrt o spremembi paragrafa 13 in 15 volivnega reda za kranjski deželni zbor in govoril proti nameravani 5. kuriji Schweglovega predloga, v katerem naj bi volili vsi upravičenci, ker bi s tem pridobili socialni demokrati pristaše med manjšimi davkoplačevalci (1895); zavzel se je za železnico Škofja Loka—Divača (1893—1894) in za vrhniško železnico (1896) ter stavil in zagovarjal 1896 s Povšetom predlog, naj se žumberški in marindolski okraj nekdanje vojaške granice zopet združita s Kranjsko. Glede združene Slovenije je izjavil, da jo hočemo doseči le v administrativnem oziru, postavnim potom in s pomočjo avstrijske vlade, ne pa z razkosavanjem obstoječih kronovin, z združenjem s Hrvaško in s trganjem dualizma. V državnem zboru je zastopal kmečke občine Ljubljana-Litija-Ribnica 1879—1896, bil ves čas član Hohenwartovega kluba, novembra 1888 s Hohenwartom, Vošnjakom in Poklukarjem pri prvem pogovoru s Taaffejem in je zagovarjal koalicio z nemško levico, h kateri je pristopil le zaradi tega, ker je bila obljubljena izpolnitev slovenskih kulturnih zadev, za kar je zahteval garancije (1888). Bil je izvoljen v odsek za opustitev časopisnega in kalendarkega kolka, za revizijo krošnjarskega patenta, član šolskega odseka, obrtnega, adresnega, budžetnega odseka, odseka za volivno reformo, namestnik in član kontrolne komisije o državnih dolgovih, član delegacij in namestnik za delegacije. O delovanju obrtnega odseka je stalno poročal v „Vaterlandu“, 1882 v Ljubljani na shodu kranjskega obrtnega društva in dal pobudo za marsikatero socialnopolitično akcijo. Zagovarjal je slovenske politične in kulturne zahteve, se zavzel za slovensko šolstvo na Koroškem (1883—1891), predložil peticijo koroških Slovencev, da bi se nemščina pričela učiti šele od četrtega razreda, in izzval z ostrim nastopom Gautschev odgovor, da smatra šolsko agitacijo slovenskega celovškega Katoliškega političnega gospodarskega društva za preišljen načrt, ki mora škodovati mir-

netu sožitju obeh narodnosti in gojitvi ter znanju nemščine, ki je za Avstrijo neodklonljiva potreba (1891). Zahteval je slovenske ljudske in srednje šole, odnosno paralelke v Trstu, Istri, Celju, Gorici in Pazinu (1890—1895), reaktivacijo gimnazije v Kranju, stolico slovenskega jezika na graški univerzi, pospeševanje obrtno-strokovnega šolstva, ustanovitev obrtno-strokovne šole za kovinarstvo v Ljubljani, za železno industrijo na Gorenjskem in za kamnoseštvo v Postojni ter stavil resoluciji, naj se uvede na državnih srednjih šolah slovenskega o-zemlja slovenski učni jezik, kolikor obstojajo učni pripomočki (1880); na ljudskih šolah bodi izključno slovenski učni jezik, ako bi pa želeli vzdrževalci šole nemščino kot učni predmet, naj se uvede brez nasilstva in ne pred dovršenim tretjim šolskim letom; na učiteljskih v Ljubljani in Mariboru bodi nemški učni jezik samo za pedagogiko, nemščino, geografijo in zgodovino (1887). Zagovarjal je versko šolo, ureditev družabnega reda po krščanskih načelih, bil je edini slovenski poslanec, ki je podpisal princa Liechtensteina predlog za versko šolo (1888) in obžaloval njegov prestop h krščanskim socialistom, ker se je s tem zmanjšalo upanje za dosego verske šole (1895). Zastopal je gospodarske interese Kranjske, podal številne resolucije za pomoč na uimih prizadetim krajem in zahteval ob vladnem zakonskem predlogu za pomoč Češki, Kranjski in Goriški (1890) še izredne kredite za Kranjsko, se zavzel za kranjske cestne in rečne zadeve ter zahteval z resolucijo zakonski načrt o prispevanju države za osuševanje Ljubljanskega barja (1891), zagovarjal železniške interese Slovencev (1893), novo zvezo Trsta z zaledjem in železnico Kranj—Tržič. Bil je proti Taaffejevi volivni reformi in zahteval kot poročevalec manjšine ob vladnem predlogu spremembe zakona o državnem zastopstvu in državnozborskem volivnem redu, da se priznata Kranjski v splošni kuriji dva mandata, ter se izrekel za opustitev parlamentarnega zastopstva trgovskih in obrtnih zbornic (1896). Bil je v zvezi z nemškimi katoliškimi konservativci, ki so glasovali tudi za slovenske zahteve, a nasprotnik krščanskih socialistov. Odklonil je v deželnem zboru sodelovanje z njimi (febr. 1895), ker nasprotujejo njih načela starim konservativnim vodilom in ker je treba ta načela zavračati z verskega in narodnega stališča; z verskega zato, ker ne poslušajo nobene avtoritete, z narodnega pa, ker ne glasujejo za naše zahteve. To mnenje se mu je še okrepilo, ko so glasovali krščanski

Družina Nj. K. V. kneza-namestnika Pavla

Njeno kraljevsko Visočanstvo kneginja Olga je obhajaio dne 11. junija svoj rojstni dan. Kneginja Olga se udeležuje v raznih dobroteljih organizacijah, daje spodbudo za pomoč revnemu prebivalstvu, osobito veliko delo pa vrši kot predsednica Rdečega križa v Jugoslaviji. Njenemu kralj. Visočanstvu naše najlepše čestitke in najboljše želje za srečo v delu za ljubljeno družino in državljanje, posebno sedaj v teh hudih preizkušnjah.

socialisti z nemškimi liberalci proti celjski postavki (julija 1895). Z ustanovitvijo „Slovenca“, Katoliške narodne stranke in kluba ter Katoliškega političnega društva je pričel načelno katoliško politiko in pripravil pot I. katoliškemu shodu (1892). (Konec.)

Notranji pregled

Dr. Korošec je po povratku iz Nemčije odšel v Romunijo in bil v avdijenci pri kralju Karolu

Dr. Korošec se je vrnil iz Vratislave na Nemškem, kamor je bil povabljen kot predsednik Glavne zadrzne zveze na veliko poljedelsko razstavo. Dne 1. junija je bil nato sprejet v avdijenci pri knezu-namestniku Pavlu. Dne 5. junija pa je v beograjski radijski oddajni postaji imel zanimivo predavanje o zadrznem gibanju na Slovenskem. V tem predavanju je kratko naslikal tudi stanje zadrznštva pri

drugih narodih po svetu, zlasti pri Slovanih. Nato je odšel v Bukarešto in je bil 12. t. m. sprejet v avdijenco pri romunskem kralju Karolu.

Novo železniško bolniško in nezgodno zavarovanje

Železniški minister je pripravil novo uredbo, ki naj bi urejala železničarsko bolniško in nezgodno zavarovanje. Toda ta uredba je taka, da bi sedanje stanje le še poslabšala, zaradi česar je zoper njo nastal velik odpor. Upajmo, da ne bo uveljavljena.

1300letnica hrvatskih stikov z rimsko stolico

Letos obhajajo Hrvati 1300 letnico, odkar so prišli v stike s sveto rimsko stolico ter postali katoličani. To je jubilajno leto hrvatskega naroda. Papež Pij XII. je v posebnem pismu, ki ga je poslal zagrebškemu nadškofu, podelil popolne odpustke katoličanom v Jugoslaviji za letos pod navadnimi pogoji v počastitev tega hrvatskega jubileja.

† Dekan Anton Skubic:

3

Zgodovina ribniške župnije — pravda kmetov

Kadar se je kak grunt prodal, je moral prodajalec ali kupec, kakor sta se domenila, dati vsak deseti fenig graščaku. Nekateri graščaki ali grajski najemniki pa so šli še dalje in so zahtevali vsak deseti fenig tudi tedaj, kadar je kdo po smrti očetovi nastopil gospodarstvo in oddelil svoje brate in sestre.

Ce ne vsakega desetega, pa so zahtevali vsaj vsaki dvajseti fenig. Graščak je cenil vrednost posestva in oddeljenih deležev ter od te vrednosti terjal vsak deseti ali dvajseti fenig. Sedanji urbar pa to dejanje odločno prepoveduje in graščaku nalaga, naj se v takih slučajih zadovolji s počesčenjem, da ne bodo ubogi podložniki preveč stiskani.

Kmetje so se delili v svobodnjake in nesvobodnjake. Svobodnjaki so imeli svojo posest, s katero so gospodarili po svoji volji, dajali so samo graščaku predpisane davatve. Nesvobodnjak pa je sedel prav za prav na grajskem posestvu, s katerim ni mogel svobodno gospodariti, ker je bil s posestvom vred grajska last, in tudi ni mogel sam svojevoljno zapustiti tega posestva in se kje drugje nastaniti na svobodnem posestvu. Mogel pa se je odkupiti, ako je imel denar. Prišlo pa je navadno, da so graščaki ali grajski najemniki, ki so sedeli na cesarjevih gradovih, kakor je bila Ribnica, sami v svoj žep spravljali to odkupnino.

Urbar iz leta 1573. pa pravi, da to ni prav. Ta odkup je deželnoknežji regal in je deželni knez to pravico v vseh zastavnih pismih, s katerimi je svoje graščine izročal najemnikom, sebi pridržal. Ljudje so njegovi. To se naj ljudstvu publicira. Ako se torej hoče kak nesvobodnjak odkupiti in se drugje naseliti, naj se zglaši pri graščaku, ta mu izroči pismo na vicedoma, pri katerem naj se dotičnik javi in tam plača odkupnino. Odkupnina pa se ima zaračunati v korist nadvojvodu.

Podložniki ene graščine so se čutili kot ena celota, ki s podložniki druge graščine ni stala vedno na najboljših nogah. Največkrat so si kmetje iz različnih gospodarstev skočili v lase zaradi gozdnih pravic ali paše. Včasih so se lasali posamezniki, včasih pa tudi cele vasi in soseske. Potem so se tožili pri oblasteh, ker samo skoro nikoli niso dohnali stvari do konca. Urbar torej določa, naj se v prihodnje kaj takega ne godi. Ako pride do kakega navzkrižja, naj se to javi graščaku, ki naj po resnem ogledu skuša sprte stranke mirnim potom pobotati. Ako to ne uspe, naj on nastopi pri oblasteh v obrambo svojih ljudi, da ne bodo nadvojvode trpeli škode.

Ako grajskemu najemniku naredi kak kmet škodo na njegovi zastavščini, bodisi da kaj ukrade, bodisi da silom kaj vzame, na kar naj graščak kar se da pazi, je dolžan najemnik na svoje lastne stroške izpeljati pred sodiščem, ker se to tiče posesti same. Ako pa je škoda taka, da mora zoper njo nastopiti cesar ali nadvojvoda sam kot lastnik

ali pa vicekomorni prokurator, mora najemnik to javiti takoj nižjeavstrijski komori ali pa, če je stvar važna in tehtna, cesarju samemu.

Ce bi hotel kak podložnik napraviti nov laz ali rovt, ga ograditi ali celo kočo ali kajžo tam postaviti kar na svojo pest, ne da bi hotel od tega dajati tudi davek, mora najemnik proti temu odločno nastopiti. Ce hoče kdo kaj takega napraviti, se mora prej javiti pri najemniku ali pooblaščenču, da mu ta sam prostor odkaže in zakoliči ter določi davek, ki ga bo moral novi najemnik dajati. Tako odkazan prostor in davek se ima vsako leto zapisati v poseben register z imenom novega naselnika vred ter pripomniti, jeli je to novoobdelano zemljišče vrt ali travnik ter koliko dni se porabi za obdelavo ali košnjo. Po tem so namreč merili velikost zemljišča, kakor stari možje še dandanes merijo velikost travnika po tem, koliko koscev ga pokosi v enem dnevu. To naredbo naj da najemnik vsako leto nekaj potov razglasiti raz leco v vseh župnijah, ki leže v grajski sodnji, da jih podložniki ne pozabijo. Ako pa kdo brez vednosti in dovoljenja najemnika kak prostor obdela, ogradi ali hišico na njem postavi, mora najemnik takoj, najkasneje pa v teku enega leta, vse to brez milosti podreti ter take „svobodnjake“ oplasiti, da v prihodnje ne zakrivijo več kaj podobnega. Da se vse to natanko vrši, mora graščak vsako leto na sv. Jurija dan s sodnimi slugi in nekaterimi drugimi starimi in mladimi podložniki pohajati vso sodnjo ter vse take nove naselbine konfiscirati nadvojvodu v korist.

Katoliška bogoslovja dobila stopnjo fakultet

Te dni je izšla nova uredba prosvetnega ministra, ki določa, da bodo poslej katoliška bogoslovja dobila stopnjo fakultete. Ker je ljubljansko bogoslovje že taka fakulteta ljubljanske univerze, velja ta nova uredba na Slovenskem le še za mariborsko bogoslovje. Na Hrvatskem pa je prizadetih več bogoslovij.

Kam s šolano mladino? Preureditev šol

Z vprašanjem, kam z našo šolano mladino, se peča tudi črnogorski list „Zeta“, ki piše, da imamo pri nas vse polno šolanih ljudi, ki bi seveda vsi radi takoj dobili službe. Ker pa jih žal ne morejo dobiti vsi, nastaja velika brezposelnost. List pravi, da bi morali naši fantje iz srednjih šol začeti misliti na kmetijstvo, in sicer bi se morali začeti zato, ker so pač šolani, pečati mnogo bolj z umnim kmetijstvom. Toda tega ne stave, ker jim šola ne da veselja do tega. Zato je treba šole primerno preurediti. Pametne besede, ki veljajo v veliki meri tudi za naše razmere.

Sneg in nove povodnji v Bosni

Sneg je zapadel ta teden dvakrat v bosanskih hribih ter seveda napravil veliko škodo. V dolinah pa so bile velike povodnji, ki so prizadele mnogo krajev v južnem delu naše države. Letošnja letina obeta biti sila slaba.

Kočevski Nemci o komunistični propagandi

V glasilu kočevskih Nemcev „Gottscheer Zeitung“ beremo uvodni članek, kjer govori o nekaki propagandi, ki se razvija med kočevskimi Nemci, med katerimi se razširjajo letaki s podpisom „Bund des arbeitenden Volkes Sloweniens in Gottschees“. List pravi, da so se Kočevarji tem listkom smejali in da so listki polni neumnosti. Resno pa se list zgraža nad pisce teh letakov, ki so zapisali besedico „narodna manjšina“. List pravi: „Tako so morda govorili ob času Metuzalema, kar pa smo že preživeli. Mi smo nemška narodna skupina. Tega pojma seveda pišči možgani teh elementov ne morejo razumeti... O zadevah svoje narodne skupine bomo obravnavali samo mi! Drugi pa naj pometajo pred svojim pragom. Kočevski kmet je nemški kmet. Za prevratne poskuse ni na razpolago. Naša sklenjena narodna skupina pa je v svoji discipliniranosti kljub pomanjkanju in revščini najboljšo jamstvo naše prihodnosti.“

Poročajo

Kočevje. Nevihta. V nedeljo 9. t. m. je bila popoldne huda nevihta. Večkrat je treščilo in ponekod je padala toča.

Dražbeno postopanje je uvedeno nad nepremično imovino društva Dijaški dom v Kočevju, ki je cenjeno na 1,900.000 din. Najmanjši ponudnik pri dražbi, ki še ni razpisana, bo 1,106.000 din. Nad vse koristno bi bilo, da to posestvo kupi v javne svrhe banovina. To bi bilo v interesu slovenskega življa.

Turisti. Istega dne proti večeru so se odpravljali turisti na kolodvor. Bilo je mnogo vpitja in veliko je bilo pijanih. Svetujemo takim, da ne hodijo v Kočevje in da ne kažejo Kočevjarjem svojih slabosti.

Napovedanega izleta, ki ga je hotel na Kočevsko prirediti „Putnik“ za Ljubljance, ni bilo.

Malo več obzirnosti bi priporočali tovrstnim avtomobilom pri ponočni vožnji skozi mesto. Posebno eden se odlikuje, da v poznih urah drvi in strelja z uspehom kot s strojnico in prebuja iz sna prebivalce. Takega naj prime oblast!

Polijska ura je za kavarne v Kočevju ob dveh ponoči. Toda tudi ob 3. in pol 4. uri nekateri še rogovilijo po mestu v vinjenem stanju. Oblast naj napravi red!

Jadranska straža v Kočevju že dve leti — kot nam je znano — počiva. Zakaj se ne skliče občni zbor? Člani zahtevajo pojasnila.

Končan je šolski pouk. Gimnazija je končala pouk 6. t. m. 12. t. m. se je pričel nižji tečajni izpit, ki ga opravlja 31 dijakov in dijakinj.

Sprejemni izpiti za I. razred na državni realni gimnaziji bodo dne 24. in 25. junija od 8 dalje po prihodu vlaka. Prošnje za pripustitev k sprejemnemu izpitu bo sprejemalo ravnateljstvo. Prošnje je treba kolkovati z 10 dinarskim državnim kolkom ter ji priložiti spričevalo 4. razreda ljudske šole. Kdor je pa obiskal že višjo ljudsko šolo, mora priložiti tudi zadnje spričevalo te šole poleg spričevala o dovršeni ljudski šoli. Prinesti je treba pa spričevala, ne knjižice. Vse priloge morajo biti kolkovane s 4 dinarskim državnim kolkom, četudi bi bilo n. pr. spričevalo izdano brez takse zaradi ubožnosti. Priglasiti se smejo samo učenci, ki so bili rojeni v letih 1927, 1928, 1929 in 1930. Zunanji učenci se lahko priglasijo tudi pisмено do 22. junija, morajo pa priti dne 24. ali 25. junija k izpitu. Ravnateljstvo.

Prigorica. Prememba posesti. G. Ignacij Merhar, priznani organizator slovenskega gasilstva, gostilničar in posestnik, je prodal hišo in posestvo, ter se docela odtegnil javnosti, da poslednje dneve svojega življenja preživi v popolnem miru in nemotenosti. Dolga desetletja je s svojo ugledno gospo soprogo Ano vodil obširno gospodarstvo preudarno, marljivo in varčno. Bil je daleč na okrog dobro znan in spoštovan, zato je imel nepretrgano veliko obiskov. Bil je 30 let župan. Posebno se je pa dvignil v spoštovanju in v upoštevanju v javnosti s svojim požrtvovalnim delom za razvoj in napredek gasilstva, o čemer pričajo častne diplome. Želimo obema, da bi še dolgo uživala v zdravju in zadovoljnosti sadove svojega dela.

Jelendol. Po dolgem presledku je začela obratovati parna žaga in smo vsi delavci zopet zaposleni. Hudo pa je nam, ker smo ostali pri stari plači, čeprav se je v tem času cena življenjskim potrebščinam zelo zvišala. Polno naš gojimo, da bo naša organizacija ZZD uspela s posredovanjem naše centrale in Delavske zbornice v pogajanjih s firmo in da se bo napravila dolgo zaželjena kolektivna pogodba.

Štalcerji. Kar se lansko leto vsled neprestanega deževja ni moglo zgoditi, smo pa spelnili preteklo nedeljo, ko nas je obiskal predsednik Slovenske Straže g. Škulj in v poljudnem predavanju o pomenu izobrazbe obrazložil naše potrebe v tem pogledu. Razvil se je prijeten razgovor, ki gotovo ne bo ostal brez sadov.

Lepo nasvete nam je dal tudi predsednik Prosvetnega društva v Mezlju g. Ivan Pirnat, ki je iz svojega izkustva povedal kaj pomeni prava izobrazba. Tudi drugi naši prijatelji so prideljali pametne nasvete in so nas prepričali o potrebi prosvetnega delovanja. Prijeten razgovor je zaključila večno lepa pesem „Hej Slovani!“

Sv. Gregor. V nedeljo 2. t. m. je imela naša župnija nad vse lepo slovesnost. G. Adamič v vasi Hojče je s pomočjo vseh naših župljanov postavil na svojem vrtu lično kapelico, posvečena Kristusu Kralju, ki je bila ta dan slovesno blagoslovljena. Naši fantje so skoro ves teden pred določenim dnevom postavljali mlaje in slavoloke, ki so jih naša pridna dekleta okrasila z vencji, spletenimi v ta namen. Slavlje se je pričelo ob 3. uri v župni cerkvi, kjer je ribniški dekan g. V. Demšar opravil obred blagoslovitve kipa Kristusa Kralja in v krasnem govoru označil pomen tega praznika za našo župnijo. Potem pa se je iz cerkve proti vasi Hojče razvil mogočen spreved, v katerem so nosili novoblagoslovljeni kip člani tukajšnjega FO v krojih. Njim so sledile vse cerkvene organizacije, lepa vrsta članov FO in člani DK v krojih ter množica ostalih vernikov, ki je glasno odgovarjala petim litanijam duhovščine. Tik pred vasjo je udeležence pozdravil lep slavolok z napisom: „Živel Kristus Kralj!“ Žal je nadaljni potek prireditve močno oviral dež, ki se je ne nadoma vlił tako, da se je moral drugi del programa omejiti le na blagoslovitev kapelice in vmeščanje kipa vanjo; odpadle pa so pozdravne deklamacije zastopnikov in zastopnic naših katoliško-prosvetnih organizacij. Vsi navzoči so odnesli najlepši vtis. Naj bi Kristus Kralj obvaroval našo župnijo in vso slovensko zemljo vseh časnih in večnih nesreč ter ji zlasti ohranil tako zaželjeni mir!

Ali si že uredil letošnjo naročnino, ga širiš in priporočaš svojim sosedom in prijateljem. Tvoje glasilo je, rojak, in svojo narodno zavestnost najlepše dokažeš z zvestobo glasniku slovenske družine!

Statistika

Če hočemo imeti dober pregled o kočevskem okraju, se moramo seznaniti s statistiko občin, katastrskih občin, vasi, naselkov itd. Zato bomo prinesli v naslednjih številkah podatke po posameznih občinah po statistiki iz leta 1931.

Katastrska (davčna) občina in kraj	Pr. 1931	Župnija	Ljudska šola
1. Občina Dolenja vas			
Površina: 4342 ha 3 a 27 m ² — 1934 preb.			
Dolenja vas . . .	733		
Dolenja vas . .	631	Dolenja vas	Dolenja vas
Lipovec, žel. p.	85	Ribnica na Dolenjskem	"
Makoše	17		
Grčarice	305		
Grčarice	258	Grčarice	Grčarice
Grčarske Ravne	47	"	"
Prigorica	465		
Rakitnica	431	Dolenja vas	Dolenja vas
Blata	52	"	"
Kot	22	"	"
Rakitnica	357	"	"
2. Občina Kočevska Reka			
Površina: 14.936 ha 36 a 79 m ² — 2163 preb.			
Borovec	309		
Borovec	127	Borovec	Borovec
Draga	7	"	"
Inlauf	63	"	"
Pleš	37	"	"
Ravne	75	"	"
Briga	280		
Dolnja Briga . .	146	"	Dol. Briga
Gornja Briga . .	68	"	"
Preža	52	Koč. Reka	"
Prežulja	14	Borovec	"
Gotenica	317	Gotenica	Gotenica
Koče	238		
Handlerji	83	Koč. Reka	Koč. Reka
Koče	66	"	"
Mlaka	89	"	"
Kočevska Reka	428		
Kočevska Reka	314	"	"
Spod. Vecenbah	63	"	"
Zgor. Vecenbah	51	"	"
Novi Iazi	370		
Iskrba	12	"	Štalcerji
Morava	138	"	"
Novi Iazi	182	"	"
Ograja	38	"	Štalcerji
Štalcerji	221	"	"
Rogati hrib . . .	108	"	Štalcerji
Štalcerji	113	"	"

(Dalje prihodnjic.)

Novice

Legitimacije vojnih invalidov za vozne ugodnosti veljajo pet let in to ne da bi jih bilo treba vsako leto podaljšati. Vsak vojni invalid, ki že ima legitimacijo za neomejeno število potovanj, naj jo da takoj žigosati oni železniški direkciji, ki je legitimacijo izdala.

Neznan vlomilec je vlomil v znano Finžgarjevo gostilno na Brezjah na Gorenjskem. Odnesel je žensko obleko, 5 torbic iz usnja, 20 namiznih prtov, precej jestvin in za okrog 200 dinarjev gotovine.

Zunanji pregled

Konec ogromne bitke v Flandriji

Konec prejšnjega tedna se je z vso silo nadaljevala ogromna bitka v Flandriji in v severni Franciji. Nemško vrhovno poveljstvo je pospešeno izvajalo vse svoje načrte, kajti hotelo je zajeti vso zavezniško vojsko, ki je bila dne 10. maja krenila v Belgijo na pomoč belgijski vojski.

Zadnje dneve v Flandriji in severni Franciji je podrobno opisal v svojem govoru predsednik angleške vlade Winston Churchill. V svojem govoru je izjavil dne 4. junija, da so morali po koraku, ki ga je storil belgijski kralj Leopold III., zavezniki gledati predvsem na to, da si ohranijo prost dostop do morja, kjer bi skušali vkrcati kar največje število zavezniških vojakov. To je bilo omogočeno na ta način, da se je zavezniška vojska čim dalje časa držala v francoskem pristaniškem mestu Calais. Medtem ko so se razvijale borbe za Calais, pa se je zavezniška vojska umikala proti Dunkerqueu, ki je zaradi borb pri Calaisu postal svoboden. Utrdbe tega pristanišča, prav tako pa tudi mreža kanalov okoli Dunkerquea, ki je povzročila poplave, so zaveznikom omogočile, da so se držale v mestu toliko časa, dokler ni bila vkrcana vsa zavezniška vojska. Nad tisoč parnikov je prepeljalo zavezniško vojsko iz Dunkerquea v Anglijo, ta prevoz

pa je ščitilo 300 zavezniških vojni ladij. Churchill je izjavil v svojem govoru, da je bil ta unik pravi čudež. Zavezniki so namreč računali, da bodo lahko rešili iz Flandrije največ 20.000—30.000 vojakov, prepeljali pa so jih 335.000. Pač pa so morali na bojišču pustiti nad 1000 topov vseh vrst in vse oklopne in motorizirane naprave zavezniške vojske. Nemška letala pa so pred Dunkerqueom potopila sedem francoskih rušilcev in neko francosko prevozno ladjo in šest angleških rušilcev ter veliko manjših ladij. Zavezniški oddelki in zavezniška mornarica so v noči od 3. na 4. junija zapustili mesto in pristanišče Dunkerque, ki je popolnoma porušeno.

Hitlerjevo dnevno povelje: Nova ofenziva

Istega dne pa je nemški kancler Hitler objavil proglas in dnevno povelje nemški vojski, v katerem odreduje, da naj se takoj začne nova ofenziva na zahodnem bojišču. Dne 5. junija ob 4 zjutraj se je na fronti od morja pa do Maginotove črte razvila silna ofenziva.

Napad na Pariz

Napad na Pariz je trajal že osem dni. Nemške prednje čete, t. j. predvsem tankovski oddelki, so prodrli na zahodu in severu do Pariza, vendar se jim doslej ni posrečilo prodreti prožne in globoke Weygandove fronte. Francozom bi bila nujno potrebna izdatnejša angleška pomoč. Francoska obramba se do tega trenutka drži, čeprav je moral Weygand umakniti svojo fronto na Marno.

Silni napadi - velikanska premoč

Vsa poročila so si edina v tem, da se da sedanja bitka na severnem Francoskem primerjati z bitko za Verdun v svetovni vojni, le s to razliko, da se ta bitka bije na neizmerno daljši fronti. Nemški napadi so tako srčiti, da je vsemu svetu jasno, da hočejo Nemci po vsaki ceni zavzeti Pariz. Francoski vojaški strokovnjaki zatrjujejo, da je nemogoče, da bi Nemci mogli vzdržati tako silne napade dalje kakor še tri ali štiri dni. Vprašanje je samo, ali bodo Francozi mogli tako dolgo klijubovati velikanski premoči.

V zadnjem trenutku so proglasili Francozi Pariz za neutrjeno mesto in Nemci so ga 14. t. m. zasedli. Francoska vlada je preselila v mesto Bordeaux

Tudi po padu Pariza se nadaljuje vojna - Slepota in nesposobnost tedanjih vlad

A tudi če pade Pariz, zatrjujejo zavezniki, bitka za Francijo še ne bo končana. Če se francosko-angleška armada ne bo mogla držati na Seini in Marni, se bo branila na Loiri ali pa še globlje v osrčju Francije. Izgubili smo devet dragocenih mesecev, izjavljajo v Londonu, izgubili jih zaradi nezasišne slepote in nesposobnosti naše tedanje vlade, toda danes ne izgubljam nobene sekunde več. Danes, trde v obeh zahodnih prestolnicah, je čas na strani zaveznikov.

Italija napovedala vojno Angliji in Franciji

Od 10. t. m. opolnoči je Italija v vojni z Anglijo in Francijo.

Tako je razglasil včeraj popoldne ob 18. šef italijanske vlade Mussolini z balkona Beneške palače v Rimu.

Od včeraj sta fihrer in duce zvezana na življenje in smrt.

Kanada, Južna Afrika, Indija, Avstralija napovedale Italiji vojno. Egipt je prekinil diplomatske odnose, Turčija pa bi šla zaveznikom na pomoč, ko bi se Rusija kot njena sosedica izjasnila.

Nobenega presenečenja

Angleži in Francozi trde, da jih Mussolinijeva odločitev ni presenetila. Vsekako drži, da sta London in Pariz računala s tem vsaj od nedelje: takrat so se namreč zavezniki sklenili umakniti z Norveškega, da bodo mogli zbrati svoje raztreseno vojno ladjevje na bolj ogroženih točkah. Tudi Churchillova ponedeljska poslanica Reynaudu o novi in izdatni angleški pomoči Franciji se zdi bolj utemeljena, če jo gledamo s tega vidika.

V vojaškem pogledu se ni do trenutka, ko to pišemo, na kopnem še nič zgodilo, kar bi bistveno vplivalo na vojni položaj, čeprav je logično, da je vstop Italije v vojno nagnil teht-

nieo na nemško-italijansko stran. Upoštevati je namreč treba, da je morala Francija že doslej pogrešati na Weygandovi črti najmanj milijon mož, ki stražijo njeno alpsko mejo pred Italijo.

Izpremema v Sredozemskem morju

Pač pa je nastala važna izpremema v Sredozemskem morju. Francija je odrezana od svojega afriškega imperija, Anglija mora v Indijo po mnogo daljši poti okoli Južne Afrike, a zavezniška (nekdanja Weygandova) armada v Siriji je odvisna izključno od pomoči daljne Avstralije in Indije.

Italija po verjetnem sporazumu ob vstopu v vojno obnovila diplomatsko zastopstvo s Sovjetsko Rusijo. Pogoj je bil: mir na Balkanu.

Diplomatski govori

Mussolinijev govor ob vstopu v vojno - Jugoslaviji zagotavlja mir

„Ura, ki jo je določila usoda, bje na nebu naše domovine, ura nepreklicne odločitve. Veleposlanika Velike Britanije in Francije sta dobila vojno napoved Italije. Stopamo v boj proti plutokracijama, najreakcionarnjšima na celini, plutokracijama, ki sta zmerom zaustavljali pohod italijanskega naroda in iz zasede ovirali njegov človekoljubni razvoj.“

Naša vest je popolnoma mirna. Z vami je ves svet priča, da je fašistovska Italija vse storila, kar je bilo v človeških močeh, da prepreči gorje, ki se je zgrnilo na Evropo. Toda vse je bilo zaman.

Zagrabimo za orožje, da uredimo, ko smo že uredili problem svojih celinskih meja, še problem naših meja na morju. Hočemo in moramo se otresti železnih verig, ki so jih skovali okrog našega morja. Kajti 45 milijonski narod ni svoboden, če nima svobodnega izhoda na oceane.

Naš boj je boj revnih narodov z lakomneži, ki krčevito drže v svojih rokah monopole vsega bogastva in vsega zlata na zemlji. To je boj mladih in rodovitnih narodov s histeričnimi narodi, katerih usoda se nagiba k zatonu.

Slovesno izjavljam, da Italija nima namena, potegniti v vojno drugih narodov ob svojih mejah, ne majhnih ne velikih, ne na morju ne na kopnem. Švica, Jugoslavija, Turčija, Grčija in Egipt naj sprejmejo na znanje te moje besede; le od njih je odvisno, ali se bodo v vsem obsegu izpolnile.

Italijanski narod! Steci k orožju in dokaži svojo odločnost, svoj pogum, svojo čast!“

Roosevelt odgovarja

„Kateri narodi so mladi? Kateri so stari? Vzdevek mladega naroda gre predvsem ameriškem narodu.“

Že dolgo se širi filozofija surove sile. Zastopniki te filozofije ogrožajo svojo okolico. Zato te nove miselnosti ne moremo sprejeti. Zato novi svet, demokratski svet ne more biti nebrižen nasproti onim, ki jim je cilj uničenje svobode.

Ta miselnost predstavlja nevarnost za vse pridobitve našega sveta, nevarnost za Združene države in za vso ameriško celino. Zato so v tem trenutku naše simpatije na strani tistih, ki prelivajo svojo kri v boju proti oznanjevalcem sile.

Narod Združenih držav je z velikim obžalovanjem sprejel na znanje sklep Italije, da je stopila v vojno. Pred dobrimi tremi meseci sem ponudil šefu italijanske vlade svoje posredovanje, da se prepreči vojna v Sredozemlju. Zatrđil sem mu, da se bom z vso svojo avtoriteto zavzel za to, da se bo na mirovni konferenci slišal glas Italije glede tistih zahtev, ki se ji zde upravičene. Tudi sem mu izjavil v imenu vlade USA, da ni moči videti vseh posledic takšne razširitve vojne na Združene države in na države Srednje in Južne Amerike.

Na nesrečo nas vseh moram z obžalovanjem izjaviti, da je šef italijanske vlade odklonil moje posredovanje.

„Italijanska vlada pravi, da mora izpolniti svoje obveznosti do Nemčije. Mi pa pravimo, da je 10. junija 1940. porinila nož v hrbet svoje sosede. 10. junij 1940. je za nas dan, ko gredo naše upanje in naše molitve čez morje k tistim narodom, ki se tako veličastno in junaško bore za svobodo sveta. Zato bomo tem narodom dali vso našo pomoč v surovinah in materialu vseh vrst.“

Kočevski Slovenec

Vljudno Vas prosimo, da zaostalo naročnino za leto in 1940 poravnate po priloženih položnicah čim preje.

Reynaud ugotavlja:

Dve uri za Mussolinijem je govoril predsednik francoske vlade Paul Reynaud. Dejal je med drugim:

„Ne odločajo samo kvadratni kilometri zemlje, ki so jo zavzeli Nemci. Odločajo tudi tisoči razbitih nemških tankov in letal, ležečih na teh kvadratnih kilometrih. Izguba teh tisočev bo pomenila tudi izgubo vojne.“

„Usoda nas je huđo preizkusila, toda klonili ne bomo. Ranjena Francija je na straži. Ne bori se samo za svojo neodvisnost; bori se za neodvisnost vseh, za neodvisnost vsega sveta.“

„In ta trenutek je izrabil Mussolini. Kako naj sodimo o njegovi odločitvi? Sodil jo bo svet. Večkrat sem rekel, da med nami in Italijo ni sporov, ki se ne bi dali sporazumno urediti. Tudi papež in Roosevelt sta se zaman trudila, da bi preprečila to vojno. Mussolini je sklenil, da naj teče kri.“

„Francija gre s čisto vestjo v to novo vojno. Svet bo kmalu imel priložnost videti, da ne veljajo samo vojaške sile, ampak tudi moralne. Francija ne more umreti.“

Razglednik

Samo 268 let so ljudje živeli brez vojne. Angleški zgodovinar Robert H. Cushing si je pred kratkim nadel veliko zgodovinsko nalogo. Na vsak način je hotel izračunati, koliko let so ljudje od leta 1582. pr. Kr. pa do danes preživeli v miru in koliko v vojni. Po dolgem računanju je pa pred nekaj dnevi le prišel do zaključka. Izračunal je, da je človeštvo v vseh 3521 letih, kar jih pozna zgodovina, živelo samo 268 let v miru. Torej se je vojskovalo kar 3253 let in je imelo na vsakih sto let povprečno kar osem vojn. — Da bodo te številke še zanimivejše, so temu poročilu dodali še poročilo univerzitetnega profesorja Toma P. Mareya, ki je dognal, da se je človeštvo največ vojskovalo jeseni in pozimi (78% vojn). Spomladi (med aprilom in junijem) se je vnelo samo 14% vojn, med januarjem in marcem pa celo samo 8% vojn. Ti podatki resno kažejo, kako je človeštvo že od nekdaj navdušeno za vojne.

Trgovina Ivan Merhar, Rakitnica

kupuje vsa zdravilna zelišča celo leto. V sedanjem času pa posušeno beladono in posušeno lubje od rastline trček. Plača po najvišji ceni in takoj. Pozneje pa lipovo cvetje in druga zelišča.

Papirnica

M. Tičar

družba z o. z., Ljubljana

Šelenburgova 1 - Sv. Petra c. 26

se priporoča za nakup vseh šolskih, pisarniških in tehničnih potrebščin. Velika zaloga zlatih polnilnih peres.

Plačajte naročnino!